

אין עוד מלבדו
אין יהוד ומיוחד

בית שלמה

פרוייקט ה'תשס"ב נסא ודארץ' קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי"

פרשת שלח תשפ"ב

גליון 295
נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמות

- מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב גן
- הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
- מור"ר סבי ר' שלמה דב ב"ר משה זאב
- מור"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב ר' זאב ב"ר משה חיים
- הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארק
- ב"ר ישראל יצחק
- הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד
- ב"ר חיים מצאנו
- הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר
- הרה"ק רבי ישכר דוב ב"ר יצחק
- הרה"ק רבי מנחם נחום מסקווירא מאכניווקא
- רבי יוסף אירגאס ב"ר עמנואל
- הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלום זעליג
- הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט
- רבי יחיאל מיכל אב"ד נעמרוב הי"ד ב"ר אליעזר
- הרה"ק רבי ישראל מרדכי ב"ר יוחנן

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"שְׁלַח לְךָ אֲנֹשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ פְּנֵעוֹן" (י"א, ב')

כתב בספר נהר שלום "פעם אחת בהיות הרב הקדוש איש ההאלוקים היהודי מפרשיסחא זצלה"ה אצל רבינו הרב הקדוש איש האלוקים רבן של כל בני הגולה מלובלין זצלה"ה זי"ע נחלה הרב הקדוש היהודי זצלה"ה וכבוד קדושת הרב הקדוש מורנו הרב יהושע אשר זצלה"ה הלך בכל פעם להזכירו לפני רבינו מלובלין זצלה"ה ואמר בפה קודשו שלח לך אנשים ויתורו פירוש שלפעמים כשרואים בשמים על אדם מישראל שכבר גמר עבודתו שהיה לו לעבוד

בעולם הזה וכבר תיקן כל מה שהיה מוטל עליו לתקן בחלק שורש נשמתו אמנם הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ולעבודתם הקב"ה שולח אליו אנשים שיסעו אליו ויסתופפו בצלו לדרוש ממנו את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ויהיה לו בזה עבודה מחדש לתקן את נשמות בני"ו ולהדריכם בדרך הישר והרצוי לפני ה' יתברך ובוה יוכל להיות לו שיישאר עוד בעולם וזהו ויתורו וכן פעל בתפילתו ונתרפא תיכף וחזר לאיתנו" עכל"ק

"וַיִּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מָה הוּא וְאֵת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֹזֵק הוּא הַרְפָּה הַמַּעֲט הוּא אִם רֵב" (י"ג, י"ח)

לרמוז כי משה רוצה לבדוק את המצב הרוחני של העמים היושבים בארץ כנען לכן הוא שואל החזק הוא היינו האם הם בבחינת כל דאלים גבר או שמה הרפה היינו שהם מוותרים האחד לשני. המע"ט הוא אם רב מע"ט ר"ת מעשים טובים דהיינו האם הם עושים מעשים טובים האחד עם השני או שמה הם רבים האחד עם השני

"וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ בְּאָנּוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ הוּא וְזֶה פְּרִיָּהּ" (י"ג, כ"ז)

רשי - זבת חלב ודבש הוא. כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו, אין מתקים בסופו ידוע כי המרגלים סילפו את האמת היינו שאמנם אמרו אמת אך הם הוסיפו פירוש מוטעה למה שראו וכן עם ישראל לא הלכו עם האמת שאמרו יהושע וכלב ונראה לרמוז בס"ד כי היות והם חטאו באמת הקב"ה הענישם מידה כנגד מידה באמת שכן אמ"ת נוטריקון תשע"ה א"ב מית"ה היינו שבמשך ארבעים שנה כל שנה ביום תשעה באב מתו מאותו הדור עד שכלו כולם אחרי ארבעים שנה

"וַיִּשֶׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק" (י"ג, ל"ג)

ניתן לרמוז פסוק זה בס"ד לעניין הגאווה שכן אנו מוצאים אנשים שנפלו אחרי שהפכו בעלי גאווה כמו שנאמר וזה נרמז בפסוק הנפילים היינו הנפילה היא תולדה של מי שמחזיק מעצמו ענק וזהו שנאמר בני הענק ועל זה אומרת הגמרא בערובין (נ"ד, ע"א) "ואם מגיס לבו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא" היינו מי שבגאווה ומרגיש שהוא על גובה הבמות סוף נופל לגיא שהוא העמק הנמוך ולכן ארץ ישראל מכונה ארץ כנען לרמוז כי רק מי ששפל ומכניע עצמו וזכה לשכון בארץ הקדושה

דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם וְעִשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדַרְתָּם וְנָתַנוּ עַל צִיצִית הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת (ט"ו, ל"ח) "אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹקִים אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם" (ט"ו, מ')

לבישת בגד אשר חייב הוא בציצית וע"י כך מקיים הוא מצוות עשה שציוונו הקב"ה ועל מצוות ציצית אמר רשב"י (מנחות מ"ג, ע"א) "כל הזריז במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתיב התם (דברים ו') כי את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד" לאור האמור מתבהרים יפה מאד דבריו של ר' מאיר (שם) תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט

נשאלת השאלה במה קשורה מצוות ציצית ליציאת מצרים וניתן לתרץ בס"ד כי לו יצויר שעדיין עם ישראל היה נשאר במצרים היה הוא צריך ללבוש בגדי עבדים כמו מדים אומר הקב"ה אני הוצאתי אתכם מעבדות מצרים על מנת שתהיה עבדים שלי ומהו בגד העבדות שלי זוהי הציצית שבה רמזים כל תרי"ג מצוות כנודע וכן ע"י זוכר האדם את הקב"ה כפי שמביא בעל מעשה רקח על הרמב"ם (הלכות ציצית פרק ב' הלכה א') "ומתוך כך זוכר מן התכלת את הקב"ה וידוע כי מצד עיקר הדין אם אדם לא הולך עם בגד של ארבע כנפות אין הוא חייב בציצית אך האיש אשר הוא עבד ה' נאמן המקיים את דברו של הקב"ה ורוצה להוכיח כי הוא עבד ה' ע"י לבוש העבדות של הקב"ה מכניס הוא את עצמו לידי חיוב ציצית ע"י

"וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹנָן מִן הַשְּׁטִיטִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלִים חָרָשׁ לֵאמֹר לָכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ וְיָלְכוּ וְיָבִיאוּ בֵּית אִשָּׁה זֹנָה וְשָׂמָּה רָחֵב וַיִּשְׁכְּבוּ שָׁמָּה" (יהושע ב', א') - רש"י - אשה זונה. תרגם יהונתן: פונדקיתא, מוכרת מיני מזונות אשתו, אלא שדבר בלשון נקיה ועפ"י הנ"ל מובן גם מה שפירש אצלנו מוכרת מיני מזונות ודי לחכימא אלא ניתן להסביר מדוע נקט רש"י הקדוש בדרך רמז זו וניתן להסביר לענ"ד שני הסברים הראשון כמו שכותב רש"י בעצמו שדבר בלשון נקיה והסבר השני הוא שהיות ועשתה רחב תשובה לא רצה רש"י להזכיר עוונות ראשונים כמו שמובא בהלכה שאין להזכיר לבעל התשובה חטאי עבר על כן כסה רש"י את הדברים כך שפירושו נכתב בדרך רמז

משנת הצדיק - הרה"ק חכם יהודה בן עטר זצוק"ל זי"ע - י"ט סיון

חכם יהודה בן עטר נולד לאביו רבי יעקב בן אברהם באלול תט"ו (1655) בעיר פאס שבמרוקו. בצעירותו התמסר ללימוד התורה, התעלה ולמד מהרבנים חכם וידאל הצרפתי וחכם מנחם סרירו. לצרכי פרנסתו למד צורפות, ושמו יצא לתהילה כצורף מומחה העושה מלאכתו בנאמנות בין יהודים ובין לגויים. בשנת תמ"ד (1684) נוכח לדעת כי תלמידיו, הגם שמלאו כרסם בש"ס ופוסקים, אינם יודעים לדרוש בקהל, ולכן החל מלמדם את תורת הנאום והדרוש. חכם יהודה בן עטר היה אוספם בכל שבת בשעת המנחה, והיה דורש בפרשת השבוע, ואחריו לפי התורה, היה דורש תלמיד אחר. דרשותיו אלה קובצו בספר מנחת יהודה. בשנת תנ"ח (1698) מונה חכם יהודה בן עטר לדיין יחד עם רבותיו חכם וידאל הצרפתי וחכם מנחם סרירו. בשנת תס"א (1701) נאלץ לנדוד למכנאס, יחד עם רבים מיהודי העיר פאס, לאחר שהמלך איסמעיל הטיל מס כבד על יהודי העיר פאס. גם במכנאס ישב בדין יחד עם רבותיו ועם חכמי מכנאס. משנת תע"ג (1713) לאחר פטירת חכם וידאל וחכם שמואל הצרפתי, כיהן כדיין יחידי במכנאס, ובשנת תפ"ג (1723) ישב ראשון בדין עם חכם יעקב אבן צור (היעב"ץ) שהיה לו תלמיד חבר. חכם יהודה בן עטר חזר לעיר פאס, ועמד בראש הקהילה היהודית בפאס. הוא תיקן תקנות רבות עבור קהילתו בעניינים שונים כעניין המיסים, המסחר, הוצאות עבור מסיבות, הלואות מגויים, ועוד. היה רגיש מאוד לסבלו של הציבור, והיה ביתו פתוח לרווחה לפני כל שואל ומר נפש. חכם יהודה בן עטר נלקח לבית עולמו ביום י"ט סיון תצ"ג (1733). בהיותו כבן שבעים ושבע שנה ונקבר בעיר פאס. עם פטירתו הפך מקום קבורתו למקום שיח ותפילה בעת צרה לציבור.

חכם יהודה בן עטר חיבר יצירות רבות, חלקן נותרו בכתבי יד, וביניהן: 'מנחת יהודה' - דרשות על התורה, 'שיר מכתם' - דיני שחיטה וטריפות, דיני גט וחליצה, ספר שו"ת ופוסקים, וכן מוזכר שחיבר ביאור על מדרש רבה.

וכך כתב הרב בספריו "וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזרה הוא מבטלה" - שאף על גב שהיה אביו עם הארץ, וזה היה לו ממה שנגזר עליו בעת יצירתו, ולפי זה הראהו מלמד לבנו תורה, יהיה דבר כזה כמו זה נחשב לו, לאמור: יקרא מה אתה מלמד לאיש כזה ומה שהוציא אביו מעסק התורה יוציא גם זה, סבור אתה שיקנה איזה שלימות סוף סוף ידמה לאביו ויבעוט כך ועם כל זה השלם הזה מלמדו, באופן שתאלמנה שפתי שקר, שהיו מרגנים לאמור: שכמו שאביו היה עם הארץ ממה שנגזר עליו, אפשר גם כן - כמוהו, כי כל מין שדומה למינו הנה שכרו איתו - שגם הוא יהיה, שאפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו על היותו מוציא יקר מזולל.

ועוד כתב "היות מוחלט ומוסכם אצל רואי השמש אשר - בן מזכה אב, מהיות פשוט אשר - הולד רגל של אמו הוא, ולפי זה - אין ספק שכאשר יפטר איש מהעולם, הנה משענתו אתו להקים ולהרים, ולהבין זה, בעצם ישא המשל למדורה מעצים, אשר נתעממה וגחליה עמומות, הנה כאשר יבעיר אש בפניה ממנה, הנה גם המדורה כולה תשוב לאיתנה כבראשונה. הנה כמו כן - הבן הוא חלק מאביו, ויחויב שממנו יבוא תועלת לכלל - שהוא אביו."

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים ויחי יוסף - הרה"ק רבי יוסף ב"ר יעקב חזקי' גרינוולד זצוק"ל זי"ע

מהלחם שטוב לחם חדש מהישן וע"כ תקדש ימי נעורך לתורה ועבודת ה' ולא תמתין עד ימי הזקנה אבל אם לא עשית כן וכבר חלפו ועברו ימי הנעורים לריק והגיעו ימי הזקנה מ"מ אל תתיאש ח"ו רק ושתה בלב טוב יינך שתיקח מוסר מהדין שיותר משובח כשנתיישן ה"נ עדיין לא אבדת תקוותך ותוכל לשוב לפני בוראך וירצה אלוקים את מעשיך והמדרש מפרש לך אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה דמזה יש ללמוד לרחות טענת היצר שמפתה אדם בבחירתו ע"ד שנתבאר וי"ל עוד דחזינן בחלה דמצוה להפריש חלה מן העיסה כדכתיב (במדבר ט"ו) ראשית עריסותכם חלה תרימו וזהו רמז מוסר להתחלת כל דבר היא עיקר גדול כמו"כ ראשית שנותיו של אדם ולכן יש לזוהר דעוד בימי נעוריו יעסוק בתורה ובמצוות ובעבודת ה' ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים שמנסכים היין על המזבח יש ללמוד שיכולין לתקן הימים שכבר עברו וחלפו כמו שנתבאר וי"ל עוד ע"ד דמצינו (מנחות טו ע"ב) מביא אדם קרבנו היום ונסכיו לאחר זמן מזה יש ללמוד דיש לתקן מה שחסר ועיוות ובוה מובן למה נסמכה פרשת נסכים לפרשת מרגלים כי אחר שנכשלו בני" בחטא המרגלים היתה חשש שיבואו ח"ו לידי ייאוש וידמו בנפשם ששוב אין להם תקנה להתקרב אליו ית"ש להכי מסמיך הכתוב פרשת נסכים שמפרשה זו יכולים להתחזק שעדיין יש תקווה לתקן מה שפגם

"פִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם" (ט"ו, ב')
 במדרש רבה פתח ר' חנינא (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלוקים את מעשיך אכול בשמחה לחמך זו פרשת חלה ושתה בלב טוב יינך זו פרשת נסכים וע"פ פשטות כוונת המדרש לפרש דשלמה המלך ע"ה לא אמר פסוק זה כפשוטו למשוך גופו אחרי תענוגי עוה"ז לאכול בשמחה לחם ולשתות בלב טוב יין אלא מרמז על מצוות חלה ועל מצוות נסכים אמנם עדיין צ"ב המשך ב' עניינים זל"ו ויל"פ ע"פ דברי אאמור"ז ז"ל בויגד יעקב שביאר עניין המנחות והנסכים בדרך רמז מוסר עפ"י הגה"ק הרב ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שפי" מאחז"ל (שבת קנ"ב ע"א) עד ארבעין שנים מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי דמדרך היצה"ר לפתות האדם בבחירתו להתרשל בעבודת ה' באמרו שמח בחור בילדותך ועדיין יש לך זמן לעסוק בתורה ובמצוות בימי הזקנה ובזקנתו אומר לו שכבר עבר זמנו ומי"אש אותו מלעסוק בעבודתו ית"ש וע"כ בבחירתו ייקח מוסר מלחם שמשובח בעודו באבו וכשנתיישן מתקלקל כך יעסוק בתומ"צ בבחירתו ובזקנתו ייקח מוסר מהיין שיותר טוב יין ישן מהחדש וע"כ אל יניח מעבודת קונו אף בזקנתו והכי נמי יש לך ללמוד רמז מוסר זו מסגולת המנחה שיותר טוב חדש מישן ומיין של נסכים יש ללמוד שישן טוב מחדש עכת"ד אאמור"ז זצ"ל ועד"ז יל"פ נמי מאמר הכתוב לך אכול בשמחה לחמך שתיקח מוסר

סגולה לפרנסה - קביעת עיתים לתורה

"וְהָיָה בְּאֲכַלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָהּ לָהּ" (ט"ו, י"ט)

והיה באכלכם מלחם הארץ היינו גם כאשר אתם צריכים להתעסק בעבודה ארצית כדי להביא לחם הביתה תרימו תרומה לה' היינו תקבעו גם זמנים ללימוד תורה ושומנים אלו יהיו מוקדשים לעבודת ה' וזהו שמסיים תתנו לה' תרומה לדרתיכם שע"י כך תזכו לשמש דוגמא לילדיכם ולשאר הדורות הבאים שלא רק הכסף והפרנסה הם החשובים אלה דווקא זמני הלימוד הם הקודש והעבודה היא בלידת ברירה ואם האדם ינהג כך בוודאי שהקב"ה ישפיע לו שפע פרנסה ברוחניות ובגשמיות ויזכה שבניו ילכו בעו"ה בדרך ישראל סבא ויזכה האדם לראות מהם רק נחת יהודית אמיתית